

Sygn. akt I UK 397/19

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z odwołania V. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
(poprzednio S. Spółka z o.o. w G.)
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
z udziałem zainteresowanej I. Z.
o ustalenie płatnika składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 listopada 2020 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., decyzją z 10 grudnia 2015 r., stwierdził, że ubezpieczona I. Z. w okresie od 13 sierpnia 2012 r. do 9 stycznia 2013 r. podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu umów zlecenia u płatnika składek S. spółka z o.o. w G.. Jednocześnie organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe, dobrowolne ubezpieczenie chorobowe oraz obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne za okresy sporne i stwierdził, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz P. i Fundusz G. dla ubezpieczonej jest S. spółka z o.o. w G..

W odwołaniu S. spółka z o.o. wniosła o zmianę decyzji i uznanie, że nie jest płatnikiem składek dla zainteresowanej I. Z. i nie pozostawała z nią w jakimkolwiek stosunku prawnym. Zainteresowana I. Z. poparła stanowisko strony odwołującej się, natomiast zainteresowany syndyk masy upadłości K. spółki z o.o. poparł stanowisko organu rentowego. R. spółka z o.o. w W. nie przystąpiła do sprawy w charakterze zainteresowanego.

Sąd Okręgowy w G. , wyrokiem z dnia 27 listopada 2017 r., zmienił zaskarżoną decyzję w całości w ten sposób, że uznał, iż zainteresowana I. Z. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 13 sierpnia 2012 r. do 9 stycznia 2013 r. z tytułu umowy zlecenia u odwołującej się S. spółki z o.o. w G. i spółka ta nie jest płatnikiem składek za wymieniony okres.

Sąd Okręgowy stwierdził, że jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, zainteresowana I. Z. w okresie objętym zaskarżoną decyzją zawarła umowy zlecenia kolejno ze spółkami R. i K. Z treści tych umów wynika, że spółki jako zleceniodawcy zlecają a zainteresowana jako zleceniobiorca przyjmuje do wykonania prace polegające na dorywczych pracach porządkowo-czystościowych w ustalonym przez strony terminie i za wykonanie zlecenia otrzyma określone wynagrodzenie. Wymienione spółki zgłosiły zainteresowaną do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz wypłacały jej wynagrodzenie, co wypełnia treść definicji płatnika składek zawartej w art. 4 pkt 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do ustalenia, że stronami zawartych przez I. Z. oraz odpowiednio spółkę R. , a także spółkę K. umów zlecenia jest faktycznie spółka S., a w dalszej kolejności brak też podstaw do stwierdzenia, że płatnikiem składek w stosunku do zainteresowanej I. Z. jest w spornym okresie spółka S.. Zdaniem Sądu pierwszej instancji brak było jakiegokolwiek stosunku prawnego łączącego spółkę S. i zainteresowaną w spornym okresie. Zainteresowana bezpośrednio przed zawarciem spornych umów była zatrudniona przez spółkę S. na podstawie umowy zlecenia – do czerwca 2012 r., zaś kolejną umowę zlecenia na dalszy okres – od 13 sierpnia 2012 r. zawarła już ze spółką R..

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł organ rentowy, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, to jest: art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i przekroczenie przez Sąd pierwszej instancji granic swobodnego uznania w wyniku pominięcia wymienionych w apelacji dowodów, a także art. 227 k.p.c. w związku z art. 217 § 1 k.p.c. przez odmowę przeprowadzenia dowodów zawnioskowanych przez organ rentowy na fakty mające istotne znaczenie w sprawie. Ponadto zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie w sprawie art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 2 w związku z art. 4a, a także art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 81 ust. 1 i art. 85 ust. 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w powiązaniu z błędną wykładnią art. 734 k.c. w związku z art. 750 k.c. polegającą na pominięciu, że zawarcie na piśmie umowy o zlecenie usług nie oznacza, iż można ją uważać w każdym przypadku za ważną w sytuacji, gdy nie są spełnione elementy istotne dla tego rodzaju stosunku umownego. W apelacji wniesiono o zmianę wyroku w całości przez oddalenie odwołania i zasądzenie od odwołującej się na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z 29 stycznia 2019 r., oddalił apelację. Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, nie przekraczając granicy wyznaczonej dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Sąd pierwszej instancji dokonał w ocenie Sądu Apelacyjnego właściwych ustaleń faktycznych oraz wywiódł z nich logiczne wnioski znajdujące oparcie we właściwie wskazanych przepisach prawa materialnego. Nie budziła też wątpliwości Sądu Apelacyjnego trafność rozstrzygnięcia i rozważania przedstawione na jego uzasadnienie, które w całości przyjął za swoje, bowiem Sąd pierwszej instancji w sposób odpowiadający wymogom art. 328 § 2 k.p.c. ustalił fakty oraz wyjaśnił podstawę prawną wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Sąd Apelacyjny zweryfikował, czy w spornym okresie istniał stosunek prawny łączący ubezpieczoną i spółkę S., który mógłby stanowić tytuł objęcia jej ubezpieczeniami społecznymi u tego płatnika, bowiem tylko w takim wypadku spółka ta mogłaby być uznana za

płatnika składek za zainteresowaną. Sąd ten stwierdził, że z prawidłowych ustaleń jednoznacznie wynika, że taki stosunek prawny między zainteresowaną a spółką S. nie istniał.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł organ rentowy.

W skardze kasacyjnej organ rentowy oznaczył wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego na kwotę 1.196 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

Zgodnie z art. 398⁶ § 2 k.p.c. jedną z przyczyn odrzucenia skargi jest jej niedopuszczalność. Według art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna między innymi w sprawach majątkowych z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednocześnie skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia między innymi w sprawach o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy odrzuca skargę kasacyjną, która podlegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji, albo zwraca ją temu sądowi w celu usunięcia dostrzeżonych braków.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ k.p.c., art. 477¹⁴ k.p.c.; por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601; z 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831; z 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210). Sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznaje sprawę w granicach treści tej decyzji oraz zakresu odwołania.

W uzasadnieniu postanowienia z 5 grudnia 2017 r., I UZ 52/17 (LEX nr 2434481), Sąd Najwyższy przyjął, że sprawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której mowa w art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c., to sprawa, w której spór dotyczy istnienia obowiązku podlegania danej osoby fizycznej ubezpieczeniom

społecznym z któregokolwiek tytułu wymienionego w art. 6 ustawy systemowej. W postanowieniu z 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15 (OSNP 2017 nr 3, poz. 34), dotyczącym sprawy, w której znajdował zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Sąd Najwyższy stwierdził, że w sprawie, w której adresat decyzji organu rentowego wymierzającej, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, składki na ubezpieczenia społeczne (stwierdzającej obowiązek zapłaty składek) zaprzecza, że jest płatnikiem należnych za ubezpieczonego składek, spór przedmiotowo dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne (podobnie postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 stycznia 2017 r., II UZ 68/16, LEX nr 2209114; z 19 sierpnia 2015 r., II UZ 14/15, LEX nr 2051058). Należy stwierdzić, że przytoczona teza znajduje zastosowanie również w sprawie niezwiązanej z uznaniem ubezpieczonego za pracownika, w której nie budzi wątpliwości sam fakt podlegania ubezpieczeniom społecznym, a przedmiotem sporu pozostaje jedynie ustalenie podmiotu zobowiązanego do opłacenia składek. Celem dopuszczalności skargi w sprawach o podleganie ubezpieczeniom społecznym (a także w sprawach o świadczenia długoterminowe – emerytury i renty) niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia jest maksymalizacja ochrony ubezpieczonego przez rozszerzenie dostępności nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia, co służy umożliwieniu realizacji konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego. Rozstrzygnięcie sporu, który w swojej istocie sprowadza się nie tyle do ustalenia, czy zatrudniony podlega ubezpieczeniom, lecz który podmiot powinien dokonać zgłoszenia go do ubezpieczenia, nie ma wpływu na potencjalne nabycie przez ubezpieczonego prawa do konkretnego świadczenia, a zatem nie jest sprawą o podleganie ubezpieczeniom społecznym. Tylko w razie utrzymania w obrocie zaskarżonego wyroku, zakwestionowanie pierwotnego zgłoszenia ubezpieczonego w odrębnym postępowaniu powinno zostać potraktowane jako sprawa o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom, ponieważ jej rozstrzygnięcie miałoby wpływ na objęcie ubezpieczonego ochroną. Zaprezentowane stanowisko jest spójne z poglądem wyrażonym w postanowieniu Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2015 r., I UK 470/14 (LEX nr 1751284), zgodnie z którym w sprawie dotyczącej poboru

składki z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (w tym osoby płatnika składek), dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia. Ponadto w sprawie, w której adresat decyzji organu rentowego zaprzecza, że jest płatnikiem składek należnych za ubezpieczonego, spór przedmiotowo dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne, a nie podlegania tym ubezpieczeniom (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 listopada 2019 r., I UK 34/19, LEX nr 3011500).

W rozpoznawanej sprawie ubezpieczona została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych przez płatników innych niż strona decyzji organu rentowego spółka S.. Fakt świadczenia przez nią pracy, a w związku z tym podlegania ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, a także art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nie jest sporny. Zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego wpłynie jedynie na ustalenie płatnika zobowiązanego do opłacenia składek. Ponieważ oznaczona przez skarżącego (organ rentowy) wartość przedmiotu zaskarżenia (1.196,00 zł) nie przekracza granicznej kwoty 10.000 zł, a rozpoznawana sprawa nie jest sprawą o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, należy stwierdzić, że brak spełnienia jednego z kryteriów dopuszczalności skargi kasacyjnej (ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia) prowadzi do jej odrzucenia.

Mając na uwadze przedstawione rozważania, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.